

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38 / Vasario 16-osios g. 2, LT-01104 Vilnius, tel. (8 706) 64 715,
faks. (8 706) 64 820, el. p. info@enmin.lt, <http://www.enmin.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Lietuvos Respublikos Seimo Tėvynės sąjungos-
Lietuvos krikščionių demokratų frakcijai

2012-04-18
2012-02-22

Nr. (7.1-09)3- *1280*

**DĖL INFORMACIJOS APIE VEIKSMUS, SIEKiant KUO MAŽESNIŲ GAMTINIŲ
DUJŲ KAINŲ LIETUVOS VARTOTOJAMS**

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija (toliau – Ministerija) šiuo raštu atsako į 2012 m. vasario 22 d. Lietuvos Respublikos Seimo Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos paklausimą dėl informacijos apie veiksmus, siekiant kuo mažesnių gamtinių dujų kainų Lietuvos vartotojams.

Pažymime, jog Ministerija nuo pat įsteigimo dienos veikia siekdama užtikrinti tinkamą energijos vartotojų interesų apsaugą. Vienas iš Ministerijos siekių yra kuo mažesnių gamtinių dujų kainų užtikrinimas Lietuvos vartotojams, taip pat užtikrinant gamtinių dujų tiekimo saugumą bei patikimumą ir sukuriant konkurencinę gamtinių dujų rinką. Atsižvelgdama į tai, Ministerija siekia derybomis su OAO „Gazprom“ (toliau – Gazprom) palankesnių gamtinių dujų tiekimo sąlygų Lietuvos vartotojams.

Nuo Ministerijos įsteigimo momento buvo imamasi aktyvių veiksmų, siekiant užtikrinti Lietuvos vartotojų interesų apsaugą. Šis darbas buvo pradėtas itin nedėkingoje situacijoje, kai nepaisant pagal AB „Lietuvos dujos“ privatizavimo sutartį prisiimtų įsipareigojimų užtikrinti gamtinių dujų tiekimą teisingomis kainomis, Gazprom, piktnaudžiaudama savo monopoline padėtimi, nustatė Lietuvos vartotojams vienas aukščiausių gamtinių dujų kainų Europoje. Be to, nepaisant AB „Lietuvos dujos“ privatizavimo sutarties reikalavimų, per visą laikotarpį po privatizavimo nebuvo imtasi jokių realių veiksmų, siekiant sujungti Lietuvos gamtinių dujų perdavimo sistemą su Europos Sąjungos gamtinių dujų perdavimo sistemomis ir gamtinių dujų rinkomis.

Iki Ministerijos įsteigimo, kaip vienintelė priemonė „siekiant“ palankesnių kainų vartotojams buvo pateikiamos „derybos“ su Gazprom, kuri, naudodamasi savo monopoline padėtimi kainas nustatė iš esmės vienašališkai. Tuo tarpu iš tiesų AB „Lietuvos dujos“ vedamos derybos buvo labiau formalaus pobūdžio, neturint ir nenaudojant realių svertų Gazprom pozicijai pakeisti. Atkreipiame dėmesį, kad vedant tokio pobūdžio „derybas“, gamtinių dujų kainos Lietuvos vartotojams po privatizavimo padidėjo bemaž šešis kartus. Maža to, kilo pagrįstų įtarimų, kad šiose „derybose“ aukščiausia AB „Lietuvos dujos“ vadovybė ir valdyba, galimai veikė Gazprom, o ne bendrovės ir vartotojų interesais.

Ministerijos įsitikinimu, siekiant apsaugoti Lietuvos gamtinių dujų vartotojų interesus, būtina taikyti kompleksines priemones, santykiuose su Gazprom ir tuo pačiu imantis aktyvių veiksmų monopolinei įtakai mažinti.

Todėl Ministerija ėmėsi taikyti priemonių kompleksą, siekiant esminio persilaužimo šioje situacijoje:

1. buvo imtasi priemonių, siekiant užtikrinti, kad AB „Lietuvos dujos“ valdyba ir vadovybė veiktų Lietuvos vartotojų naudai ir interesais. Ministerija, siekdama, jog susitarimas su Gazprom dėl gamtinių dujų tiekimo Lietuvai būtų sudaromas rinkos sąlygomis bei atspindėtų Lietuvos Respublikos gamtinių dujų vartotojų interesus, 2011 m. kovo 25 d. kreipėsi į Vilniaus apygardos teismą dėl AB „Lietuvos dujos“ veiklos tyrimo pradėjimo. Ministerija yra

ėmusis tinkamų gynybos priemonių, jog 2011 m. rugpjūčio 29 d. Gazprom pakartotinas kreipimasis į Stokholmo prekybos rūmų (SCC) arbitražo teismą dėl Lietuvos Dujų veiklos tyrimo būtų atmestas (pažymėtina, jog 2011 m. birželio 11 d. Gazprom kreipimasis į šią arbitražo instituciją atmestas kaip nepagrįstas);

2. Ministerija kreipėsi į Europos Komisiją ir Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybą dėl Gazprom piknaudžiavimo dominuojama padėtimi. Komisija pradėjo gamtinių dujų tiekimo sektorinį tyrimą dešimtyje Europos Sąjungos valstybių;

3. pradėtas aktyviai įgyvendinti suskystintų gamtinių dujų terminalo (toliau – SGD terminalas) Klaipėdoje projektas. SGD terminalas, kurio veiklos pradžia numatoma 2014 metų pabaigoje, užtikrins efektyvią gamtinių dujų tiekimo alternatyvą ir galimybę vartotojams gamtines dujas įsigyti rinkos kainomis (šiuo metu suskystintų gamtinių dujų kainos kai kuriose rinkose yra net kelis kartus mažesnės nei Gazprom į Lietuvą tiekiamų gamtinių dujų kainos);

4. buvo imtasi aktyvių veiksmų 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 2003/55/EB (toliau – Direktyva) numatytam gamtinių dujų perdavimo sistemos nuosavybės atskyrimui. Kaip numato Direktyva, nuosavybės atskyrimas užtikrins, kad gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius nebūtų įtakojamas dujų tiekėjo interesų ir imtųsi savarankiškų veiksmų sistemai vystyti, įskaitant alternatyvių tiekimo šaltinių užsitikrinimą. Nuosavybės atskyrimą planuojama užbaigti iki 2014 metų pabaigos;

5. pradėtos realios derybos dėl AB „Lietuvos dujos“ privatizavimo sutarties nuostatų dėl dujų tiekimo teisinga kaina įgyvendinimo. Ministerijos atstovai nuolat derasi su aukščiausio lygio Gazprom vadovybe;

6. parengta Lietuvos energetinės nepriklausomybės strategija, numatanti priemones Lietuvos vartotojų priklausomybei nuo monopolinio gamtinių dujų tiekėjo sumažinti;

7. suaktyvintas pasirengimas Syderių požeminės gamtinių dujų saugyklos projekto įgyvendinimui. Šis projektas taip pat padidintų Lietuvos vartotojų nepriklausomybę nuo Gazprom monopolio ir paskatintų efektyvesnę SGD terminalo veiklą;

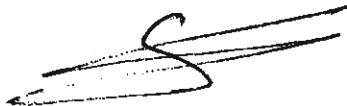
8. Ministerija ėmėsi visų įmanomų priemonių, siekiant įrodyti, jog 2012 m. kovo 1 d. Gazprom kreipimasis į Jungtinių Tautų Tarptautinės prekybos teisės komisijos (UNCITRAL) arbitražo teismą dėl Direktyvos įgyvendinimo yra nepagrįstas, tokiu būdu užtikrinant, jog bus pasirinktas palankiausias vartotojams Direktyvos įgyvendinimo modelis.

Kaip matyti iš pateiktos informacijos, Ministerijos specialistai nuolat dirba siekdami apsaugoti Lietuvos vartotojų interesus visomis įmanomomis priemonėmis. Atsakydami į Jūsų prašymą kuo detaliau nurodyti Ministerijos veiksmus derybų būdu, siekiant užtikrinti palankiausias gamtinių dujų tiekimo sąlygas vartotojams, toliau nurodome pavyzdinį pagrindinių veiksmų, kurių imtasi bendraujant su Gazprom, sąrašą:

- 2010 m. gegužės 5 d. Ministerija kreipėsi į Gazprom, išreikšdama lūkesčius, jog Gazprom bendradarbiaus Lietuvai įgyvendinant Direktyvą;
- 2010 m. liepos 30 d. Energetikos ministras priėmė įsakymą dėl darbo grupės (toliau – Darbo grupė) Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo pakeitimo įstatymo projektui ir Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo įgyvendinimo įstatymo projektui parengti. Siekdama tinkamo bendradarbiavimo bei Gazprom interesų užtikrinimo, Ministerija nuo pat Darbo grupės veiklos pradžios kvietė Gazprom atstovus dalyvauti Darbo grupės posėdžiuose bei pateikti pastabas dėl teisės aktų projektų nuostatų. Gazprom buvo sudarytos visos sąlygos dalyvauti ir teikti savo poziciją Darbo grupės posėdžiuose;
- 2011 m. kovo 3 d. Ministerija kreipiasi į Gazprom, reikšdama reikalavimą laikytis AB „Lietuvos dujos“ privatizavimo sutartyje numatytų įsipareigojimų tiekti gamtines dujas teisinga kaina. Šis reikalavimas buvo pateiktas vadovaujantis privatizavimo sutarties ginčų sprendimo nuostatomis;

- 2011 – 2012 metais Ministerijos sudaryta derybų grupė eilę kartų susitiko su Gazprom atstovais Vilniuje ir Maskvoje. Susitikimų metu Ministerijos atstovai teikė pasiūlymus dėl Direktyvos įgyvendinimo ir gamtinių dujų tiekimo sąlygų Lietuvos vartotojams;
 - 2011 m. birželio 3 d. susitikimo Maskvoje metu Ministerija, atsiliepdamą į Gazprom anksčiau išreikštą pageidavimą, pateikė pasiūlymą inicijuoti konsultacijas su Europos Komisija, siekiant pratęsti nuosavybės atskyrimo modelio įgyvendinimo terminą Lietuvoje. Ministerija, kaip ir anksčiau, kėlė reikalavimą, kad Gazprom užtikrintų, jog Lietuvos vartotojams gamtinės dujos būtų tiekiamos už ne didesnę kainą, nei yra tiekiamos Estijos, Latvijos bei Lenkijos vartotojams;
 - 2011 m. liepos 15 d Ministerija pateikė Gazprom atstovams Lietuvos Respublikos Prezidentės pasirašytų Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo įgyvendinimo įstatymo vertimus į anglų kalbą bei pasiūlė susitikti aptarti įstatymų nuostatų įgyvendinimo tvarką. Kvietimas susitikti tokio pobūdžio konsultacijoms buvo pakartotas 2011 m. rugpjūčio, rugsėjo ir spalio mėnesiais, tačiau Gazprom atstovai nepriėmė kvietimo dalyvauti šiuose susitikimuose. Tuo pat metu, susitikimai su kitu pagrindiniu AB „Lietuvos dujos“ akcininku E.ON Ruhrgas International bei Europos Komisijos Energetikos Generalinio Direktorato vadovais vyko sėkmingai. Šių susitikimų metu buvo suderintas Nuosavybės atskyrimo įgyvendinimo plano ir Nuosavybės atskyrimo įgyvendinimo tvarkos aprašo tekstas.
 - 2012 metų sausio – kovo mėnesiais Ministerijos vadovybė ir specialistai aktyviai dalyvavo Ministro Pirmininko iniciatyva pradėtame dialoge su Gazprom Eksport. Atkreipiamo dėmesį, jog būtent Gazprom, kaip ir kitas AB „Lietuvos dujos“ akcininkas E.ON Ruhrgas International, vengia bendradarbiauti su Ministerija, t.y. vengė dalyvauti Darbo grupės posėdžiuose, nepriėmė kvietimų dalyvauti visuose susitikimuose, susitikimų metu atsisakydavo diskutuoti iš anksto numatytais klausimais, vengė atsakyti į Ministerijos korespondenciją bei visais įmanomais būdais stengiasi vilkinti Direktyvos įgyvendinimą.
- Pažymėtina, kad Ministerija nuolat palaiko artimą ryšį su Europos Komisijos Energetikos Komisarų bei Energetikos Generaliniu Direktoratu, siekdama užsitikrinti jų paramą santykiuose su Gazprom. Mums pavyko pasiekti labai gerus darbinius santykius su šiomis Europos Sąjungos institucijomis ir tai leido pasiekti reikšmingo progreso dialoge su E.ON Ruhrgas International.
- Tikimės, jog aukščiau išdėstyta informacija padės atsakyti į Jūsų pateiktus klausimus. Iškilus papildomiems klausimams, maloniai prašome kreiptis.

Energetikos ministras

Arvydas Sekmokas